

Plan for anlegg og drift av jordbruksareal hos Judith og Alf Eikevik på gbnr. 99/4.

Områdebeskrivelse

Det dreier seg om et område på ca. 6,7 dekar fordelt på et hovedfelt (felt 1) og et mindre tilleggsfelt (felt 2), på gbnr. 99/4, på Våge i Alver kommune. Norges Geologiske Undersøkelser har ikke registrert drivverdige mineralressurser i området. Området ligger under marin grense, men er ikke kartlagt med hensyn til mulighet for marin leire. Det området av eiendommen som søknaden gjelder, består av fjell med grunn overdekning. Området er uregulert og avsatt til LNF i kommuneplanen. I gårdskartet er dette en del av et større område på 24,7 dekar registrert som innmarksbeite. Den omsøkte bakkeplaneringen skal gi et fulldyrket areal på ca. 6,7 dekar. Arealet er ikke i drift pr. d.d., men vil komme i drift så snart tiltakshaver har fått satt gården i drivverdig stand.

Prosjektbeskrivelse

Formålet med tiltaket er å dyrke opp ca 6,7 dekar innmarksbeite til lettbrukt fulldyrka jord, samt bedre arronderings- og helningsforhold på det fulldyrka arealet gjennom terrengtilpasning og sprengning bort ujevnheter, planere og drenere feltet samt føre på tilkjørte jordmasser. Volum og planeringshøyder går frem av vedlagte profiltegninger og masseberegning (kun for hovedfelt. Tilleggsfelt er tilnærmet flatt og blir kun masseutskiftet. Tiltaket skal resultere i en velarrondert teig, med gunstig helning, lettvinntilkomst og velegnet til grasproduksjon. Stedegen matjord skal tas vare på, mellomlagres og gjenbrukes som toppdekke ved avslutning av arealet, men må suppleres av tilkjørte jordmasser. Overskudd av sprengstein fra planeringen vil bli benyttet til bygging av landbruksvei og dreneringstiltak på gården. Det vil også være nødvendig å sette opp en mur på vestsiden av planeringen. Høyden på muren vil variere fra 0,5 – 3 meter. Bygges av stedegne masser (natursteinsmur).

Drift

Feltet skal anlegges og drives i tråd med "Tekniske retningslinjer for anlegg, drift og vedlikehold av planeringsfelt" fra 1989, samt i tråd med faglige tilrådinger fra håndboka Jordmasser – fra problem til ressurs, fra Norsk Landbruksrådgiving og NIBIO 2018. Den praktiske driften og inntransport av masser skal skje i regi av tiltakshaver.

Miljøhensyn

- Forurensa masser og fremmede arter.
- Tiltakshaver vil etablere et system for kontroll av mottatte masser, i tråd med anbefalinger i håndboka "Jordmasser – fra problem til ressurs" fra NLR/NIBIO. Dette gjelder mulige tilkjørte jordmasser i tilfelle det ikke er nok stedegne.

MOTTAKSKONTROLL

Oversikt over hvor massene kommer fra.

- Søk i databaser over forurenset grunn, samt kommunale aktsomhetskart.
- Egne undersøkelser på stedet.

Påse at det blir utført lovpålagte undersøkelser og vurderinger av massene.

- Skriftlig bekreftelse.
- Kreve analyser ved mistanke.

Egenerklæring fra transportører (lasslister).

Visuell kontroll av massene etter hvert som de kommer inn.

Bom eller annen sperre ved innkjøring.

Rutiner for avvik.

- Prøvetaking.
- Fjerning til godkjent mottak.

Eksempel på system for mottakskontroll.

Kulturminner og miljøverdier

Det er registrert fornminner på gbnr. 99/1 (naboeiendom), like ved grensen til tiltaket. Det er ingen registreringer av rødlistede arter, eller andre særlige naturverdier inne på området.

Bekker og vassdrag

Nærmeste vassdrag er kanalen som går gjennom laveste punkt på eiendommen, denne kommer fra tilsig fra myren den går igjennom og renner ut i Fjellangsvågen. Deler av bekken er tidligere lagt i «kiste».

Tiltaksplan mot avrenning

Det er ikke mulig å eliminere alt av avrenning, hverken fra et jordbruksareal eller fra et planeringsfelt, og en må derfor fokusere på begrensende og avbøtende tiltak. I de fleste tilfeller vil det aller viktigste være å ta hand om overflatevatn og sigevatn.

I dette tilfellet vil all drenering føre mot ovenfor nevnte kanal/bekk hvor en lett kan anlegge et avrenningsbasseng om nødvendig. I mellom tiltaket og kanalen er det en vegetasjonssone på over 10 meter som effektiv vil holde tilbake jord og næringsstoffer i overflatevannet.

For å vurdere hvor mye masser som trengs for å «oppnå ønsket effekt av tiltaket» må en først og fremst se på hvilke krav som stilles til fulldyrka jord. I siste versjon av AR5 Klassifikasjonssystem (Nibio Bok 5 2019), er det for første gang tatt med et eget punkt om kravene til jordbruksareal på påfylte masser. En må også skjele til forureningsforskriftens kapittel 4. Anlegg, drift og vedlikehold av planeringsfelt, og de tekniske retningslinjene som er angitt her. At massene skal være egnet til

formålet er en selvfølge, og må her bety at de skal gi mulighet for jordbruksdrift etter ferdigstilling av tiltaket. Med tanke på at et jordbruksareal kan bestå av både et A-sjikt (matjord- eller topplag) B-sjikt (mellomlag) og et C-sjikt (undergrunnslag), samt veier og dreneringskanaler i tillegg, er det vanskelig å se for seg hva slags reine masser som IKKE skulle være egnet. Til jordbruksformål kan alt fra sprengstein til leire og organisk jord brukes, så lenge det skjer med omtanke og med forståelse for hvilke masser som egner seg hvor. Der formålet med tiltaket er oppgradering av eksisterende jordbruksareal, vil det nesten alltid være tjenlig å ta vare på eksisterende matjord, og gjenbruke denne som toppdekke ved ferdigstilling av tiltaket. Ved nydyrking ligger det i sakens natur at en ikke kan stille høyere krav til jordmassene ved bruk av denne metoden, enn det en gjør ved mer tradisjonell nydyrking. Å kreve «fullverdig» matjord som toppdekke, kan tvinge tiltakshaver til å kannibalisere annet jordbruksareal – noe som ville vært meningsløst. I dette tilfelle er det kun aktuelt å kjøre inn nødvendig jord. Til steinfyllinger benyttes stedegne masser som sprenges ut ved planering av terrenget.

Hvor mye masser er «nødvendig»? Hverken faktaark M1243, AR5-reglementet eller tekniske retningslinjer for anlegg, drift og vedlikehold av planeringsfelt nevner noe om landskap og terrengtilpasning, men erfaring viser at dette likevel blir satt som vilkår der løyver blir gitt. De sier heller ikke noe om økonomi, men i praksis er nettopp dette punktet avgjørende for gjennomføringen av et hvilket som helst tiltak. Enten er tiltaket regningssvarende – eller så blir det ikke gjennomført. AR5 reglementet fastslår i punkt 4.7 Jordbruksareal på påfylte masser, at arealet må:

- fungere som jordbruksareal både driftsteknisk og med tanke på planteproduksjon
- gi muligheter for rotutvikling ned til 80 cm
- ha minst 1 meter jorddybde over fjell eller stein
- Jorddekket må også være tykt nok til at arealet skal kunne grøftes ved behov.

Jordbruksgrøfter legges vanligvis på 1 meters dybde, og så skal en helst ha litt å gå på for å sikre en jevn grøftebotn. På Vestlandet er det også avgjørende for at et jordbruksareal skal fungere både driftsteknisk og med tanke på planteproduksjon, at det legges til rette for god drenering. I praksis betyr det blant annet at et jordbruksareal ikke bør være helt flatt, men ha en hensiktsmessig helning i minst ett plan slik at en får gode forhold for overflateavrenning. En bør derfor tilstrebe et fall på minst 2 %, mens 4 – 6 % fall kan være ideelt. Samtidig slår retningslinjene for planeringsfelt fast at et slikt felt ikke på noe sted kan være brattere enn 16.6% (1:6). Dermed blir både helning og terrengtilpasning faktorer som er med å bestemme nødvendig fyllhøyde.

FERDIGSTILLING OG ETTERBRUK

Terreng

Tiltaket vil medføre en noe endring av terrenget, men er av såpass lite omfang at en ikke kan snakke om noen effekt på det generelle landskapsbildet. Rent visuelt vil noen kanskje mene at det er store endringer, men utenom det rent visuelle, kan en ikke finne argumenter for at tiltaket vil være til skade for området. Nedbørfelt og avrenningsforhold vil ikke endres.

Jordkvalitet

Arealet skal ferdigstilles til fulldyrket jord iht. krav i arealklassifiseringssystemet AR5, punkt 4.7 Jordbruksareal på påfylte masser. Topplaget skal i tillegg ha en kvalitet som er i tråd med anbefaling i faglig veileder fra NLR/NIBIO Jordmasser – fra problem til ressurs (side 65). Dette oppnås først og fremst ved å skave av eksisterende matjordlag, mellomagre og gjenbruke det. I tillegg vil en ha behov for mottak av jordmasser til å supplere den stedegne matjorda.

Drenering

Målet er å skape et mest mulig selvdrenerende areal, med hjelp av drenerende undergrunnsmasser og hensiktsmessig overflateforming. Om det likevel blir nødvendig med grøfter i tillegg, skal slike anlegges fagmessig, etter egen plan fra kompetent fagperson. Alt av drenevatn vil gå til kanal/bekk gjennom myren, enten til den åpne delen eller til eksisterende dreneanlegg.

Etterbruk

Etter ferdigstilling skal feltet drives som et vanlig fulldyrka jordbruksareal innenfor gjeldende regelverk. Søknad om løyve til nydyrking av inntil 6,7 dekar innmarksbeite vedlegges.

Anleggstart og tidsrammer

Tiltaket vil starte opp så raskt tillatelse blir gitt, og anlegget er tenkt ferdigstilt senest våren 2024. Når anleggsperioden ikke er lengre enn tre år, og arealet skal nyttes til jordbruksformål, skal det ikke være behov for dispensasjon fra arealformål LNF i kommuneplanen. Innkjøring av masser vil kun foregå på ukedager mellom 0700 og 1700. Arbeide på arealet kan strekke seg utover dette, men ikke etter kl 20.00 på ukedager, eller 18.00 på lørdager.

Trafikale hensyn

Massene vil i stor grad komme inn fra nærområdet. Inntransporten vil ikke berøre særlig sårbare trafikanter som barnehager og skoler. En vil benytte eksisterende godkjent avkjørsel.

FanAgro AS

Ove Frotvedt